

INSPEL OM SVENSKT KLIMATBISTÅND FRÅN CONCORD-MEDLEMMAR

Regeringen har inom ramen för reformagendan för svenskt bistånd aviserat att klimatbiståndet ska utökas och effektiviseras. Med detta inspel gör 24 medlemsorganisationer i CONCORD Sveriges arbetsgrupp för miljö- och klimaträttvisa medskick om hur svenskt klimatbistånd bör utvecklas. Se lista på undertecknande organisationer längst ner i dokumentet.

Ett "utökat och effektiviserat" klimatbistånd måste bidra till biståndets övergripande mål att stödja människor som lever i fattigdom och förtryck, och fokusera på de som drabbas hårdast:

Sverige är en av de största givarna av klimatfinansiering per capita och den aviserade ökningen av klimatbiståndet är välkommen. En ambitiös och effektiv klimatfinansiering kräver samtidigt medel långt utöver biståndsbudgeten. Det är därför viktigt att använda just biståndspengarna där de gör mest nytta för människor som lever i fattigdom, och säkerställa att de når de länder och grupper som behöver dem mest. Klimatbiståndet måste ses i ljuset av att klimatkrisen spär på ojämlikhet och orättvisor. De länder och grupper som bidragit minst till klimat- och naturkrisernas uppkomst drabbas ofta oproportionerligt hårt. Klimatbiståndet behöver därför angripa strukturella ojämlikheter och bidra till minskad fattigdom, jämställdhet och Agenda 2030-principen om att ingen ska lämnas utanför.

Offentligt klimatbistånd bör i hög grad prioritera klimatanpassning samt skador och förluster:

Behoven av stöd till klimatanpassning, samt till skador och förluster, är enorma bland de mest drabbade länderna och grupperna. Vid [COP26](#) underströks behovet av ökat stöd till anpassning, så att andelen uppgår till åtminstone hälften av klimatfinansieringen. Ändå går globalt sett en oproportionerligt stor del av den offentliga klimatfinansieringen till insatser för minskade utsläpp. Investeringar i utsläppsminskning är centrala för att bekämpa klimatkrisen, men dessa insatser har större chans att attrahera privat finansiering. Projekt för effektiv utsläppsminskning tenderar också att förläggas i medelinkomstländer med fungerande investeringsklimat, snarare än i de minst utvecklade länderna, vilket riskerar medföra en förskjutning av mottagarländer från låg- till medelinkomstländer. Möjligheterna till synergier mellan klimatstöd och fattigdomsbekämpning är generellt sett goda vad gäller åtgärder för klimatanpassning samt skador och förluster och dessa bör därför prioriteras i högre grad i klimatbiståndet.

Klimatfinansiering får inte spä på skuldkrisen: Klimatbistånd bör i huvudsak ges som bidrag och inte lån, särskilt vad gäller stödet till de fattigaste länderna, för att inte öka skuldbördan som eskalerar i allt fler länder. Åtgärder för att minska utsläppsminskningar har ofta en kommersiell potential och kan passa för lånefinansiering, men anpassningsåtgärder såväl som ersättning för skador och förluster behöver finansieras genom bidrag. Sverige har hittills gett all klimatfinansiering i form av bidrag, men stödet som går via globala fonder och utvecklingsbanker förmedlas till stor del vidare som lån. Regeringen behöver säkerställa att svenskt klimatbistånd som går via dessa kanaler inte förvärrar länders skuldsituation, samt att samma krav ställs som i det bilaterala biståndet vad gäller utvecklingseffektivitet och rättighetsperspektiv, och att de mest utsatta grupperna nås.

Både huvudmål och integrerat perspektiv: Miljö och klimat behöver både vara en central tematisk prioritering i biståndet och ett perspektiv som integreras i allt bistånd. Inget bistånd – inte heller det som ges via utvecklingsbanker – får gå till klimat- och miljöskadlig verksamhet såsom investeringar i fossila bränslen eller fossil-intensiva verksamheter. Exempelvis måste den pågående reformen av Världsbanken leda till att hela bankens verksamhet integrerar klimatrisker och är i linje med Parisavtalet.

Synergier mellan klimat, biologisk mångfald och bredare miljöarbete: Fokuset på klimatbistånd behöver gå hand i hand med stöd till insatser för biologisk mångfald. Klimatet och den biologiska mångfalden är nära sammanlänkade, både som problem och lösningar, och här bör biståndsinsatser söka synergier. Likaså är både klimatarbetet och insatser för biologisk mångfald beroende av friska ekosystem, vilket inkluderar vattenresurser. Klimatomställningen kräver säker och långsiktig tillgång till vatten. IPCC lyfter också investeringar i vatten, sanitet och hygien som en av de mest effektiva åtgärderna för klimatanpassning.

Rättighetsbaserad ansats, deltagande och lokal förankring: Ett effektivt och långsiktigt hållbart miljö- och klimatbistånd behöver vara rättighetsbaserat och starkt förankrat i lokala kontexter. De grupper som drabbas hårt av klimatkrisen, exemplifierade i kommande punkter, bör inte bara nås av klimatinsatser utan också vara delaktiga i problemformuleringen och beslutsfattandet om lösningarna, likväl som i dess genomförande och uppföljning. Ett intersektionellt perspektiv bör alltid användas för att identifiera de grupper som på grund av överlappande diskrimineringsgrunder stängs ute från beslutsprocesser. Kulturella och religiösa aktörer liksom traditionella, politiska och juridiska strukturer har inflytande i olika kontexter och stor betydelse för förankring och normförändring. [Principerna för lokalt ledd klimatanpassning](#) ger bra vägledning om hur ett starkt lokalt ägarskap uppnås.

Barns särskilda rättigheter bör beaktas i utvecklandet av klimatbiståndet: Klimatkrisen är vår tids största barnrättskris. Barn och unga har per definition bidragit minst till klimatförändringarna men de får leva längst med dess konsekvenser. Att barn drabbas särskilt hårt men också är centrala aktörer för att motverka krisen bör tydliggöras i regeringens styrdokument för klimatbiståndet. Inte minst barns rätt till deltagande behöver säkerställas, men utan att ansvarsbördan att lösa klimatkrisen läggs på dem.

Jämställdhetsintegrering och ansatser för strukturell förändring: Kvinnor, flickor och marginaliserade grupper som lever i fattigdom drabbas oproportionerligt hårt av förändrade livsvillkor. Exempelvis medför brist på rent vatten i närområdet i förlängningen att kvinnor och flickor, som ofta bär ansvaret för att hämta vatten, får sämre möjlighet till utbildning och arbete samt löper större risk att utsättas för genusbaserat våld, vilket i sin tur minskar deras egenmakt och inflytande. Ändå går fortfarande en liten andel av klimatbiståndet till kvinnoorganisationer och kvinnodominerade sektorer, inklusive till det småskaliga jordbruket (se nästa punkt). Medveten jämställdhetsintegrering gör klimatbiståndet mer effektivt, och ansatser som aktivt utmanar ojämställda strukturer och maktrelationer leder till att fler biståndsmål uppfylls. Exempelvis behöver investeringar i [sociala](#)

[trygghetssystem](#), med tydliga jämställdhetsperspektiv, vara en del i arbetet med klimatanpassning samt skador och förluster, för att säkerställa försörjningsmöjligheter och en rättvis omställning.

Småskaliga jordbrukare: Parallellt och sammankopplat med klimatkrisen pågår en hungerkris i världen, med utbredd otrygg livsmedelsförsörjning. 80 procent av världens bönder är småskaliga bönder och de står för 30 procent av världens matproduktion och 60-80 procent av matproduktionen i utvecklingsländer. De är beroende av ett stabilt klimat och påverkas hårt av klimatkrisen med förlorade och skadade skördar efter torkor, översvämningar och stormar. Ändå får de bara 1,7 procent av den globala klimatfinansieringen. Detta trots att deras sätt att bruka marken och odla mat oftast är bättre för klimatet, den biologiska mångfalden och människors hälsa än industriell och storskalig matproduktion som står för en stor del av de globala utsläppen. Stöd till småskaliga jordbrukare och hållbara jordbruksmetoder som agroekologi, vilket identifierats av bland annat IPCC som en viktig metod för både utsläppsminskning och klimatanpassning, är därför en effektiv lösning på både hungerkrisen och klimatkrisen. Det stärker samtidigt lokalsamhällens ekonomi och levnadsvillkoren på landsbygden, och motverkar migration från landsbygd till stad.

Urfolk och lokalsamhällens kunskap, roll och rättigheter: Urfolk och lokalsamhällen har en erkänt viktig roll i bevarandet av den biologiska mångfalden genom traditionell kunskap och hållbara förvaltningsmetoder, som också är klimatomåttligt hållbara. Deras organisationer måste i högre grad involveras i och nås av klimatbiståndet. Det behöver säkerställas att naturbaserade lösningar är baserade på lokal kunskap och inte får negativa konsekvenser för urfolk och lokalsamhällens tillgång till mark och naturresurser som de brukar av hävd och är beroende av för sin försörjning. Miljö- och klimatbistånd får inte gå till insatser som äventyrar urfolks och lokalsamhällens rättigheter.

Stöd och utrymme till dem som organiserar sig för miljö och klimatet: Miljöförsvarare och organisering i miljö- och klimatfrågor är centralt för att omställningen ska bli framgångsrik. Samtidigt fortsätter trenden av krympande utrymme för civilsamhället runt om i världen, och miljöförsvarare är idag bland de mest utsatta människorättsförsvararna. Ökat stöd behöver gå till dem, både i form av bistånd och genom Sveriges utrikespolitiska röst.

Undertecknande organisationer:

Act Svenska kyrkan

ActionAid Sverige

Afrikagrupperna

Barnfonden

Fairtrade Sverige

ForumCiv

Framtidsjorden

The Hunger Project Sverige

Individuell Människohjälp

Islamic Relief Sverige

Kvinna till Kvinna

Läkarmissionen

Naturskyddsföreningen

Oxfam Sverige

Plan International Sweden

PMU

Rädda Barnen

Svalorna Indien Bangladesh

Svenska Missionsrådet

Swedwatch

Vi-skogen

WaterAid

We Effect

WWF Sverige